

NORGES HØYESTERETT

Den 8. september 2004 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2004-01488-A, (sak nr. 2004/936), straffesak, anke,

A (advokat Arne Meltvedt)

B (advokat Erling O. Lyngtveit)

C (advokat Berit Reiss-Andersen)

D (advokat Arve Opdahl)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Per Morten Schjetne)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Matningsdal**: Saken gjelder straffutmålingen ved en planlagt legemsbeskadigelse i form av mishandling begått av flere i fellesskap, jf. straffeloven § 229 annet straffalternativ jf. § 232, samt frihetsberøvelse som medførte ualminnelig lidelse, jf. straffeloven § 223 annet ledd.
- (2) I straffesak mot A, B, C og D avsa Frostating lagmannsrett den 30. april 2004 dom som for straffekravets vedkommende har denne domsslutning:

- ”1. B, født 00.00.1980, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 første og annet straffalternativ jf. § 232 og straffeloven § 223 første og annet ledd, jf straffeloven § 62 til en straff av fengsel i 4 – fire – år med fradrag for 82 – åttito – dager for utholdt varetekt.
2. D, født 00.00.1981, dømmes for overtredelse av straffeloven §229 første og annet straffalternativ jf § 232 og straffeloven § 223 første og annet ledd, jf straffeloven § 62 og § 64 første ledd til en straff av fengsel i 2 – to – år og 6 – seks – måneder med fradrag for 24 – tjuefire – dager for utholdt varetekt. Straffen kommer i tillegg til Kristiansand tingretts dom av 12. mai 2003.

3. **A, født 00.00.1978, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 første og annet straffalternativ jf § 232 og straffeloven § 223 første og annet ledd, jf straffeloven § 62 og § 54 nr 3 til en straff av fengsel i 4 – fire – år med fradrag for 84 – åttifire – dager for utholdt varetekt. Straffen er en fellesstraff med den betingede del av Trondheim tingretts dom av 22. januar 2002.**
4. **C, født 00.00.1962, dømmes for overtredelse av straffeloven § 229 første og annet straffalternativ jf § 232 og straffeloven § 223 første og annet ledd, jf straffeloven § 62 og § 64 første ledd til en straff av fengsel i 4 – fire – år med fradrag for 84 – åttifire – dager for utholdt varetekt. Straffen kommer i tillegg til Trondheim tingretts dom av 20. september 2002.”**

- (3) Dommen er avsagt etter bevisanker over Trondheim tingretts dom av 14. november 2003 hvor de domfelte ble dømt etter de samme straffebud til samme straff. I begge instanser ble de videre i fellesskap pålagt å betale fornærmede, E, kr 120 000 i oppreisning. Tingrettens dom omfatter også en femte person som ble dømt til fengsel i ett år og seks måneder.
- (4) De domfelte har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. B har anket over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling, mens de tre andre har anket over lagmannsrettens saksbehandling, lovanvendelse, straffutmåling og avgjørelsen av det borgerlige rettskravet. Høyesteretts kjæremålsutvalg har tillatt de domfeltes anker over straffutmålingen fremmet. For øvrig er ankene ikke tillatt fremmet.
- (5) Jeg er kommet til at ankene over straffutmålingen ikke fører fram.
- (6) A er 26 år gammel. Han er i januar 2002 dømt til betinget fengsel i 45 dager for narkotikaovertrædelse, legemsfornærmelse og overtrædelse av våpenloven.
- (7) B er 24 år gammel. Han er i november 2001 dømt til fengsel i 1 år og 10 måneder for ran og enkelte andre forhold. Denne dommen ble sonet etter de forhold som vår sak gjelder.
- (8) C er 42 år gammel. Han er domfelt to ganger før den aktuelle dommen, primært for trussel og legemsfornærmelse. Ved den andre dommen ble han i Trondheim tingrett den 20. september 2002 idømt en straff på fengsel i 60 dager som inkluderer den første dommen fra desember 2001. C er senere den 1. juni 2004 i Trondheim tingrett dømt til fengsel i to år og tre måneder for narkotikaforbrytelse og overtrædelse av våpenloven. Disse forholdene er begått i tidsrommet mellom tingrettens og lagmannsrettens dom i vår sak.
- (9) D er 23 år gammel. Han er tidligere domfelt seks ganger – siste gang ved Kristiansand tingretts dom av 12. mai 2003 hvor han ble dømt til fengsel i seks måneder som fellesstraff med Trondheim tingretts dom av 9. desember 2002. dommene gjelder i det vesentligste tyverier, bilbrukstyverier og narkotikaovertrædelser.
- (10) De straffbare forhold i vår sak skjedde natt til 17. juli 2002. Lagmannsretten fant bevist at E ca. seks uker tidligere ble oppringt av C, som var sint og uttalte at E med en gang måtte betale de pengene han skyldte. E benektet å skyldte penger. Han kontaktet A, som han betraktet som en venn, for å få hjelp. Dette førte imidlertid ikke til noen avklaring. I de påfølgende ukene ble E flere ganger kontaktet av C og B om betaling av det påstått

skyldige beløpet. E følte seg også forfulgt på forskjellige måter som jeg ikke går nærmere inn på.

- (11) Like etter midnatt 17. juli 2002 ble E oppsøkt av F i Trondheim sentrum som spurte ham om han var interessert i ”forretninger”. F kunne i tilfelle kjøre ham til et sted i denne forbindelse. E ble med F i sistnevntes bil. Han ble kjørt til et nedlagt småbruk ved Jonsvannet – en kjøretur som tar ca. en halv time fra Trondheim sentrum.
- (12) E ba F stanse noen meter før de kom fram til huset, slik at han kunne se seg litt om, men F kjørte helt inn på tunet. E, som må ha forstått at han hadde havnet i en felle, forsøkte å løpe bort. Han ble imidlertid innhentet av B og to menn som var maskert med tynne damestrømper over hodet. De satte på ham håndjern og førte ham inn i huset på småbruket. Dette skjedde ca. kl. 02.30. Om det videre hendelsesforløpet heter det i lagmannsrettens dom:

”Han ble for en kortere periode festet til veggen på badet med et belte rundt halsen, sittende på en krakk. Mens han satt her og for øvrig mens han lå på gulvet ble han tilnærmet kontinuerlig sparket og slått i flere timer av B og to andre personer, som også brukte ulike slagredskaper, som plastslange, lettmetallskinne og lignende. Den største konsentrasjonen av merker og sår etter slag og spark er på ryggen, og han er for øvrig truffet på brystet, i halsen, på bena og i ansiktet. Han hadde ikke klær på overkroppen under mishandlingen. Han ble presset til å avgi sin mobiltelefon, pinkoden og sine husnøkler. Han ble presset for penger for oppgjør av ett eller flere angivelige gjeldsbeløp. Han ble beskyldt for å være tyster og ble truet personlig og i forhold til sine to mindreårige barn. Det legges til grunn at mishandlingen var mest intens de første par timene, men at den med enkelte pauser fortsatte helt til han litt etter kl 09.00 på morgenen fikk trukket en plastpose – med et pustehull i – over hodet og ble båret ut og lempet inn i en stasjonsvogn. Han ble etter hvert kjørt hjem til Trondheim sentrum. E kom nokså raskt under behandling ved St. Olavs Hospital, men forlot i noe forvirret tilstand sykehuset samme dag med sikte på å beskytte sine barn. Han hadde deretter opphold over flere måneder i eller i tilknytning til et psykiatrisk sykehus. Han var blitt sykmeldt for stress og lignende en måneds tid før mishandlingen og ble etter mishandlingen videre sykmeldt til i desember 2002, så langt det er dokumentert. Han har selv opplyst at han ble sykmeldt kontinuerlig videre, og at han i dag mottar rehabiliteringspenger. Han sliter fortsatt med betydelig angst og søvnproblemer og bor på hemmelig adresse.”

- (13) Om kjøreturen tilbake fra småbruket nevnes at han ble plassert i bagasjerommet hvor han under kjøreturen ble påført smerter fordi han kom i berøring med gjenstander, og dette gjorde vondt. Før han ble etterlatt på bopel, fikk han beskjed om å skaffe kr 150 000 før kl 15.30 samme dag og deretter kr 350 000 innen kl 12.00 neste dag. Dette skulle skje ved at han solgte sine aksjer i et selskap som han hadde eierinteresser i. Før han ble forlatt skulle B ha adressene til hans mor, far og barn, som de ville drepe dersom E ikke betalte, og om han kontaktet politiet.
- (14) E ble brakt til Sankt Olavs Hospital etter at en nabo hadde varslet ambulanse og politi. Som det fremgår av sitatet fra lagmannsrettens dom, forlot han i forvirret tilstand sykehuset samme dag.
- (15) Om omfanget av mishandlingen heter det i tingrettens dom:

”Fotografiene tatt ved akuttmottaket på St. Olavs Hospital viser at mishandlingen har vært meget omfattende. E har sårmerker i ansiktet, rundt halsen, på brystet, på magen, på armene, på sidene av overkroppen og ryggen er svært ille tilredt med sårmerker. Det

er derfor ikke tvil om at han er tildelt et stort antall slag med slagvåpen. Det kan ikke karakterisere som annet enn en meget sadistisk tortur.”

- (16) Lagmannsretten har sluttet seg til denne beskrivelsen. Bildene er også fremlagt for Høyesterett. Etter min mening er tingrettens beskrivelse dekkende.
- (17) Om rollen til de fire domfelte som denne saken gjelder, har lagmannsretten lagt til grunn:
- "Lagmannsretten legger til grunn at både B, A og C har hatt sentrale roller vedrørende både mishandlingen og frihetsberøvelsen; B primært som direkte gjerningsmann, A og C i planleggingen og gjennomføringen av forbrytelsene. Ds rolle anses ikke like sentral. Det legges til grunn at han har hjulpet til og var kjent med opplegget, og at han de to første timene var vakt i nærheten av småbruket. Det er klart at han også var inne i huset en eller flere ganger mens mishandlingen pågikk, men det er ikke bevismessig grunnlag for at han direkte utøvet vold. Kommunikasjonsdata viser at han var godt kjent med hva som foregikk."**
- (18) Den aktuelle forbrytelsen preges av flere elementer som sett i sammenheng gir den en svært alvorlig karakter. Jeg viser for det første til at den ble utført etter et godt planlagt og profesjonelt opplegg som er antatt å ha omfattet åtte til ni personer. I henhold til planen ble E narret i en felle på et øde sted. Forbrytelsens grovhet preges videre av at det ble brukt håndjern og at noen av de involverte var maskert. Under disse omstendighetene ble E "tilnærmet kontinuerlig" sparket og slått i ca. 6 ½ time før han ble kjørt til bopel – en kjøretur som også var smertefull, og hvor han undervegs ble truet med kniv på kanten av et steinbrudd. Forbrytelsen oppfyller flere av de kriteriene som etter straffeloven § 232 kan medføre at den er begått under "særdeles skjerpene omstendigheter". Lagmannsretten viser til at det dreier seg om en "uprovosert mishandling av forsvarsløs person, foretatt av flere i fellesskap" – med andre ord fire av de fem eksemplene som er særskilt nevnt i § 232. Jeg er kort sagt enig med tingretten og lagmannsretten i at det er tale om "en meget sadistisk tortur".
- (19) Forbrytelsenes grovhet styrkes av de fremsatte truslene mot E og hans nærmeste familie. Selv om det ikke ble tatt ut særskilt tiltale etter straffeloven § 227 for truslene, utgjør de en slik integrert del av legemsbeskadigelsen og frihetsberøvelsen at jeg finner også å kunne legge vekt på dem ved straffutmålingen.
- (20) Tingretten og lagmannsretten har ikke funnet grunnlag for ved straffutmålingen å sondre mellom A, B og C, mens D ble ansett for å ha hatt en noe mindre sentral rolle. Jeg har ikke grunnlag for å fravike denne vurderingen.
- (21) Med hensyn til straffenivået bemerker jeg at det finnes lite sammenlignbar praksis. Rt. 1984 side 668, hvor Høyesterett forkastet en anke fra domfelte over dom på fengsel i tre år, gir etter min vurdering best veiledning ved straffutmålingen. Men vår sak atskiller seg for det første fra den saken ved at forbrytelsene i vår sak var godt planlagt, mens de i Rt. 1984 side 668 fremtrer som impulsive. Videre nevner jeg at vår sak omfatter forbrytelse mot straffeloven § 223 annet ledd med en minstestraft på fengsel i ett år, mens domfellelsen i den nevnte saken – i tillegg til de andre straffebudene som kom til anvendelse – gjaldt § 223 første ledd.
- (22) Avgjørelsen fra 1984 er dessuten avsagt før straffeloven § 232 i 1989 fikk tilføyd alternativet "andre særdeles skjerpene omstendigheter" for at straffenivået ved en del

voldsforbrytelser skulle bli skjerpet. Vår sak omfattes etter min mening klart av de hensyn som begrunnet denne tilføyelsen.

- (23) I tillegg til det jeg allerede har fremhevet om straffutmålingen viser jeg til at brutaliteten i visse kriminelle miljøer synes å være økende. Av allmennpreventive grunner må det reageres strengt mot slike forbrytelser.
- (24) Både tingrettens og lagmannsrettens straffutmåling er enstemmig. På bakgrunn av de momentene som jeg har fremhevet, kan jeg ikke se at det er grunnlag for å fravike det nivået som de tidligere instanser har funnet riktig.
- (25) Avslutningsvis nevner jeg at D har påberopt seg straffnedsettelsesgrunnen i straffeloven § 59 annet ledd. Jeg finner det klart at denne bestemmelsen ikke er anvendelig. Under etterforskningen tilstod han ingen deltakelse i forbrytelsene, og det var først under tingrettens behandling han innrømmet å ha vært på stedet.
- (26) Videre nevnes at jeg for Cs vedkommende ikke legger vekt på dommen av 1. juni 2004 hvor han ble dømt til fengsel i to år og tre måneder. Disse forbrytelsene er begått etter tingrettens dom slik at straffeloven § 64 ikke kommer til anvendelse, jf. Rt. 2001 side 1606. I tillegg viser jeg til at det i dommen av 1. juni 2004 er tatt hensyn til at C allerede hadde en lengre usonet dom.
- (27) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E:

Ankene forkastes.

- (28) Dommer **Mitsem:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (29) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (30) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (31) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (32) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Ankene forkastes.